यथार्थमूलधनानुसारेणयथाधनलाभः एवंकर्मविज्ञानानुसारेणगतिरित्यर्थः ॥ २८ ॥ तस्मादात्ममोक्षाययतेतेत्याशयेनाह अहोरात्रेति अहोरात्रमयेकालप्रधाने ॥२९॥३०॥३१॥ ज्ञाततत्त्वस्यजन्मांतरंना स्तीत्याहदृष्टांतेनैव नहीति अन्यत्जलात्परं ॥ ३२ ॥ भावेनधीवराभिप्रायेण धीवरस्तंतुनानावमिवमनःअभियोगेनभावनाभिनिवेशेनशरीरंप्रचिकीर्षति अंतर्भावितण्यर्थोयं कारयितुमिच्छतीत्यर्थः ॥ ३३ ॥ अभियोगबलादेवनदीसमुद्रदृष्टांतेनमनसोमूलप्रकृतौलयमाह यथेति योगात्अभियोगात् अभिसंश्रियते मनसेतिशेषः ॥ ३४ ॥ योगाभावेदोषमाह स्नेहेति प्रकृतिस्थाःअज्ञानवशाः ॥ ३५ ॥

वणिग्यथासमुद्राद्वैयथार्थंलभतेधनं॥ तथामर्त्यार्णवेजंतोःकर्मविज्ञानतोगतिः॥ २८ ॥ अहोरात्रमयेलोकेजरारूपेणसंसरन् ॥ मृत्युर्ग्रसतिभूतानिपवनंप न्नगोयथा॥ २९॥ स्वयंकृतानिकर्माणिजातोजंतुःप्रपद्यते॥ नाकृत्वालभतेकश्चित्किंचिदत्रप्रियाप्रियं ॥ ३० ॥ शयानंयांतमासीनंप्रवृत्तंविषयेषुच ॥ शु भाशुभानिकर्माणिप्रपद्यंतेनरंसदा॥ ३१ ॥ नत्वन्यत्तीरमासाद्यपुनस्तर्तुंव्यवस्यति॥ दुर्लभोदृश्यतेत्यस्यविनिपातोमहार्णवे॥ ३२॥ यथाभावावसन्नाहिनौ र्महांभसितंतुना॥ तथामनोभियोगाद्वैशरीरंप्रचिकीर्षति॥ ३३॥ यथासमुद्रमभितःसंश्रिताःसरितोपराः॥ तथाद्याप्रकृतिर्योगादभिसंश्रियतेसदा ॥ ३४ ॥ स्नेहपाशैर्बहुविधैरासक्तमनसोनराः॥ प्रकृतिस्थाविषीदंतिजलेसैकतवेश्मवत्॥ ३५॥ शरीरगृहसंज्ञस्यशौचतीर्थस्यदेहिनः ॥ बुद्धिमार्गप्रयातस्यसुखंवि हपरत्रच॥ ३६॥ विस्तराःक्लेशसंयुक्ताःसंक्षेपास्तुसुखावहाः॥ परार्थंविस्तराःसर्वेत्यागमात्महितंविदुः ॥ ३७॥ संकल्पजोमित्रवर्गोज्ञातयःकारणात्मकाः ॥ भार्यापुत्रश्चदासश्चस्वमर्थमुपभुंजते॥ ३८॥ नमातानपिताकिंचित्कस्यचित्प्रतिपद्यते॥ दानपथ्यौदनोजंतुःस्वकर्मफलमश्नुते॥ ३९॥ मातापुत्रःपिताभ्राता भार्यामित्रजनस्तथा॥ अष्टापदपदस्थानेदक्षमुद्रेवलक्ष्यते ॥ ४० ॥ सर्वाणिकर्माणिपुराकृतानिशुभाशुभान्यात्मनोयांतिजंतोः ॥ उपस्थितंकर्मफलंविदि त्वाबुद्धिंतथाचोदयतेंतरात्मा॥ ४१॥ व्यवसायंसमाश्रित्यसहायान्योधिगच्छति॥ नतस्यकश्चिदारंभःकदाचिदवसीदति॥ ४२॥

शरीरगृहस्यसंज्ञैवसंज्ञायस्य देहगतंनामरूपं आत्मधर्मत्वेनमन्यमानस्यदेहिनोदेहाभिमानवतः शौचंआंतरंभावशुद्धिः बाह्यंचप्रसिद्धं बुद्धिरात्मज्ञानंदेवताद्युपासनंवा ॥ ३६ ॥ विस्तराइतिश्लोकोव्याख्या तः ॥ ३७ ॥ योगविघ्नभूताकुटुंबचिंतानकार्येत्याह संकल्पजइत्यादिना ॥ ३८ ॥ दानमेवपथिस्वर्गमार्गेहितंओदनस्थानीयंपाथेयंयस्यसःदानपथ्यौदनः ॥ ३९ ॥ अष्टापदपदंसुवर्णकार्षापणस्तस्यस्थाने हेदक्षयथामुद्रारेखाविशेषास्तद्वन्मात्रादयइत्यर्थः स्वर्णवत्स्वादृष्टमेवस्वाभ्युदयहेतुः रेखावत्बांधवादयोनाममात्रं खर्परेरेखेवनिर्दैवेमात्रादयोनिष्फलाइत्यर्थः दक्षसूत्रेणलक्ष्यतइतिपाठेसूत्रेणसूचकेनमुद्र येतियावत् यथामुद्रयाकार्षापणविशेषोलक्ष्यते एवंमात्रादिनाजातिविशेषइत्यर्थः ॥ ४० ॥ यांतिफलंदातुमितिशेषः ॥ ४१ ॥ व्यवसायंउद्योगं ॥ ४२ ॥

Digitized by Google